Ч. 257 (13.802). Львів, середа 26. вересня 1934. Pocztowa opłatę opłacono ryczałtem. Рік LV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло“ Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. перед полуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 15·00 „
Піврічно 30·00 „
Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар. Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр. Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Перед упадком французького уряду.

Нагінка на міністра Шерона.

Парляментарна комісія для досліду афери Ставіського оголосила документи в справі вбивства судді Пренса. Оголошені документи не висвітлили таємної загадки, а саме: чи Пренс скінчив самогубством чи його вбили. Зате документи розкривають приватне життя Пренса та компромітують низку визначних осіб, які беруть активну участь у політичному житті і є приятелями міністрів.

Декілька свідків, а саме пані: Бернарді, колишня дружина полковника та Нолі, дружина париського адвоката зізнали, що були любовницями судді Пренса. Пані Нолі запевняє, що Пренс радо приставав з російськими емігрантками і вживав опію та кокаїни. Словом зізнання свідків розкрили в цілій наготі подвійне життя Пренса: примірного батька родини і гуляки, який втікав у ночі з хати та відвідував веселі жіночки.

Оголошення згаданих документів викликало велике обурення проти міністра справедливости Шерона. Організація „Вогняний Хрест“, яка довела до вуличних заворушень у Парижі у лютому ц. р., домагається уступлення міністра Шерона. Йому закидають, що хід слідства у справі вбивства Пренса спрямував на фальшиву дорогу. Ціла справа з Шероном опинилася вже на засіданні кабінету міністрів. Хоча в офіційному комунікаті нема ні згадки про хід дискусії у справі афери Ставіського та Пренса, проте французька преса пише, що становище міністра справедливости Шерона дуже захитане.

Гостра кампанія італійської преси проти Югославії.

Італійський посол у Білгороді склав протест проти наклепів офіційного югославянського часопису „Время“ на італійську армію. Одночасно „Джорнале д'Італія“ оголосила документи, якими намагається скомпромітувати югославянський уряд. І так італійська преса розписується про таємний конгрес словінських утікачів з Італії у Маріборі в Югославії. На згаданому конгресі словінці домагалися від Югославії, щоби здобула Тріест, Фіюме та прикордонну провінцію Венеція Джулія, яку замешкують словінці. „Джорнале д'Італія“ запевняє, що згадані резолюції у Маріборі інспірував югославянський уряд. Італійська преса обвинувачує Югославію, що плянує напад на Італію.

Візита німецького міністра в Будапешті.

З Будапешту повідомляють, що 3. жовтня приїде до Будапешту німецький міністер освіти Руст з візитою до мадярського міністра освіти д-ра Гомана. До тієї візити приклядають у Берліні і в Будапешті велике значіння. Взаємини між обома державами затіснюються.

Наглий виїзд кн. Штаремберґа до Будапешту.

Кн. Штаремберґ, віцеканцлер Австрії, виїхав несподівано до Будапешту, де обговорив з премієром Ґембешом проблеми, які цікавлять обі держави на тлі сучасного політичного положення. Хоча австрійська преса запевняє, що кн. Штаремберґ виїхав до своїх кревних, проте його наради з прем. Ґембешом тревали два дні. Нова політика Мадярщини, яка шукає тіснішого зближення з Німеччиною, затривожила австрійських політиків. Наглий виїзд кн. Штаремберґа мав на меті вияснити немиле положення Австрії внаслідок зміненої орієнтації закордонної політики Мадярщини. Мадярські політичні кола запевняють, що політика Мадярщини не змінилася. Одначе поїздка кн. Штаремберґа, особистого приятеля Ґембеша, доказує, що австрійський віцеканцлер в останній хвилині приїхав до Будапешту рятувати австрійсько-мадярський союз.

Wyciąg z protokolu wspólnego posiedzenia niejawnego! Sąd okręgowy Wydział VI. karny we Lwowie, w składzie wiceprezes S. O. Ł. Malicki, jako przewodniczący, S. O. T. Będaszewski i S. O. W. Pauli jako głosujący w sprawie konfiskaty Nr. 247 czasopisma pt. „Diło“ z daty Lwów, dnia 16. września 1934 do Sygn. VI. I. Pr. 455/34, na posiedzeniu niejawnem w dniu 19. września 1934 r. po wysłuchaniu zdania Prokuratora Sądu okręgowego we Lwowie, postanawia: uznać za usprawiedliwioną dokonaną dnia 16 września 1934 przez Starostwo grodzkie we Lwowie, konfiskatę czasopisma pt. „Diło“ Nr. 247 z daty Lwów, dnia 16. września 1934, zawierającego: 1). w artykule pt.: „Darunok dla menszyn i dyskredytacja Ligi Nacij“ w ustępie od słów: „Zajawa min.“ do słów: „wentyl“ — znamiona występku z art. 170 k. k., zarządzić zniszczenie całego nakładu i wydać w myśl §. 493 p. k. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowego. Zarazem wydaje się odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma nakaz, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21 ust. druk. z 17/12 1862. Dz. p. p. Nr. 6 ex 1863 tj. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł. Uzasadnienie. Ogłoszenie drukiem wymienionych wyżej artykułów ma na celu szerzenie nieprawdziwych wiadomości o wewnętrznej polityce polskiej w stosunku do ukraińskiej ludności we Wschodniej Małopolsce które mogą wywołać niepokój publiczny. Według §§. 487, 489, 493 p. k. oraz §§ 36 i 37 ust. pras. jest zatem powyższe postanowienie uzasadnione. Przewodniczący: Ł. Malicki w. r. Protokulant: Wolański w. r. Za zgodność: Janowicz kier. sekret.

—o—

Wyciąg z protokulu wspólnego posiedzenia niejawnego! Sąd okręgowy Wydział VI. karny we Lwowie w składzie wiceprezes S. O. Ł. Malicki jako przewodniczący, S. O. T. Będaszewski S. O. W. Pauli jako głosujący, w sprawie konfiskaty Nr. 248 czasopisma p. t.: „Diło“ z daty, Lwów, dnia 17 września 1934, do Sygn. VI. I. Pr. 456/34, na posiedzeniu niejawnem w dniu 19. września 1934 r. po wysłuchaniu zdania Prokuratora Sądu okręgowego we Lwowie, postanawia: uznać za usprawiedliwioną dokonaną dnia 15. września 1934. przez Starostwo grodzkie we Lwowie konfiskatę czasopisma p. t.: „Diło“ Nr. 248 z daty. Lwów, dnia 17. września 1934. zawierającego: 1) w artykule p. t.: „Prezydja U. N. D. O..“ w całości wraz z tytułem znamiona występku z art. 170 k. k. zarządzić zniszczenie całego nakładu i wydać w myśl §. 493 p. k. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowego. Zarazem wydaje się odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma nakaz, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w §. 21 ust. druk. z dnia 17. grudnia 1862. Dz. p. p. Nr. 6 ex 1863. t. j. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 złotych. Uzasadnienie. Ogłoszenie drukiem wymienionego wyżej artykułu ma na celu znieważanie Rządu Polskiego przez twierdzenie, jakoby niewykonywał traktatu mniejszościowego ze szkodą dla ludności ukraińskiej a zarazem ma na celu szerzenie nieprawdziwych wiadomości co do stosunków publiczno-prawnych odnośnie do mniejszości narodowych w Polsce, które to wiadomości mogą wywołać niepokój publiczny. Według §§. 487. 489. 493 p. k. oraz §§ 36 i 37 ustawy prasowej jest zatem powyższe postanowienie uzasadnione. Przewodniczący: Ł. Malicki w. r. Protokulant: Wolański w. r. Za zgodność: Janowicz kier. sekret.

Поширення охорони меншин чи повне її скасування?

Польща відкликує внесок на ґенералізацію меншиневих трактатів, але не відкликує заяви про відмову виконувати їх.

Львів, 24. вересня 1934.

Після драматичного засідання пленуму (Зборів) Ліґи Націй зі заявою міністра Бека і її безпосередніми відгуками, справа перейшла до політичної Комісії Ліґи. Тому, що міністер Бек покликувався на давній польський внесок про ґенералізацію меншиневих трактатів, а рішення Польщі не брати надалі участи у міжнародній контролі над виконанням тих трактатів мотивував легковаженням того польського внеску, темою нарад Політичної Комісії був внесок поширити на всіх членів Ліґи обовязок, який досі „тяжів“ (і „тяжить“) на державах, що в 1919 р. підписали меншиневі трактати. По суті це торкалося лише европейських держав, бо так справу поставив у першій промові заступник Польщі у тій Комісії, п. Рачинський. У довгих виводах він підтримував заяву мін. Бека і доказував несправедливість, якою є накидування одним державам обовязків, яких не хотять приймати на себе інші держави. І розвинулась після того дискусія, якої вислід був зовсім невичікуваний: п. Рачинський заявив, що він не ставить польського внеску про ґенералізацію меншиневих трактатів під голосування. Іншими словами — відкликує його!

Хід дискусії ми подавали в окремих телеґрамах. Можна хіба загально пригадати, що проти ґенералізації договорів висловилися передовсім три великодержави, сигнатарі, — Анґлія, Франція і Італія та частина малих держав, як Бельґія, Португалія і ін. Поминаючи фактичну ситуацію у поодиноких державах, як напр. відома національна політика Італії, — рішаючим, здається був арґумент анґлійського делеґата мін. Ідена, який підкреслив, що „парадоксальним видається йому, що мін. Бек, який зазначував хиби вищішньої системи, одночасно висунув пропозицію ту саму систему ґенералізувати“. Справді важко закинути увазі анґлійського дипльомата брак льоґіки. Так, чи інакше, стало ясно, що не може бути мови, щоби польський внесок здобув одноголосне признання, як цього вимагає статут Ліґи, чи бодай таку величезну більшість членів політичної комісії, яка далаб внескодавцям моральну сатисфакцію. І сам п. Рачинський відкликав той внесок, покликуючись на безнадійність його будь якого успіху.

Польський делеґат зі свого становища правильно діє, коли з престіжевих оглядів не хоче

допустити до формального відкинення його внеску, при чому поміж негативно голосуючими находились би ще й усі, заступлені у Лізі Націй, великодержави. Всяке таке голосування дає притоку до міркувань на тему ізоляції, а такі міркування нікому урядові не є приємні. Але виринає питання: чиж польські внескодавці згори не знали, що їх внесок не має найменших виглядів на успіх? Колиж так, то треба прийти до висновку, що і сам внесок, спровокування дискусії над ним на Політичній Комісії Ліґи і вкінці відкликання його, все це тактичні ходи, які ведуть до зовсім іншої цілі. Можна би ґадати, що тією цілею була манифестація великодержавницького характеру польської держави, яка при кожній нагоді протестує проти всякої нерівности між нею і західними великодержавами. Однак одностороннє зірвання меншиневих договорів мало занадто глибокий зміст, щоби було лише пустою демонстрацією. І справжнє обличчя польської політики в меншиневій справі на нинішній сесії Ліґи провирає найвиразніше і найавторитетніше з учорашньої телеґрами ПАТ-а, яка впевняє, що „з двох альтернатив": ґенералізувати істнуючі меншиневі договори чи зовсім їх скасувати — „великі держави виберуть рішуче цю другу"...

Ось де „собака зарита"! Не про ґенералізацію охорони меншин іде мова, а про повне її скасування. Говорить про це також без обиняків польська ендецька преса, яка з захопленням сприйняла заяву мін. Бека, дарма, що та преса надзвичайно скупа на похвали для післятравневих міністрів, зокрема для цього міністра закордонних справ, який від першої хвилини своєї номінації був предметом постійних ендецьких атак. „Курієр Варшавскі" пише просто: „...Отже відкритим стоїть шлях до скасування меншиневих договорів в леґальний спосіб, згідно з правно передбаченою процедурою..." А львівський ендецький орґан „Курієр Львовскі" найближчим завданням міністра Бека вважає „боротьбу за ліквідацію меншиневого договору..."

На підставі Ліґової дотеперішньої практики можна погодитися з тим, що Ліґа Націй вважала віддавна меншиневу проблему тією надокучливою мухою, від якої завжди відмахувалась. Але з другого боку фактом є, що заява міністра Бека викликала одностайний спротив всіх великих і малих держав. Правда, вони здебільша застерігалися проти методи заскакувати Ліґу докопаними фактами, методи односторонньо зривати прийняті умови. Але виринає питання, чи справді приманлива для женевського кореспондента ПАТ-а й ендецької преси перспектива — повного скасування міжнародньої охорони меншин — чи ця перспектива має реальні вигляди.

Заява міністра Бека з одного боку та неґативне становище великих держав супроти внеску про ґенералізацію меншиневих договорів з другого — завдали безперечно важкий удар міжнародній охороні меншин. Але сама справа далеко ще не похоронена, тому, що справа жива. Живучість меншиневої проблеми і потреби реально ґарантованих меншиневих свобід доказала м. ін. і сама дебата на політичній комісії Ліґи. Делеґат Угорщини в гострій формі звернувся проти Румунії за її поведінку з угорською меншиною, делеґат Чехословаччини звернув у зв'язку з цим увагу, що положення словаків на Мадярщині не краще. Про Югославію читаємо, що вона використає рішуче ситуацію, щоби зактуалізувати справу положення пів міліона словінців в Італії, але застерігається, щоби Мадярщина не встрявала у положення мадяр в Югославії.

Ситуація булаб весела, якщо не булаб така сумна... В усякому разі нема мабуть у світі політика, який признав би, що внутрішні закони всіх держав знаменито розвязали проблему безпеки чужонаціональним колективам можливости їх національного розвитку, що всі ті т. зв. національні меншини задоволені, що обмеженим нічого їм більше не належиться, і що тому вже стало в 15 літ після закінчення війни завве...

На цей раз знову справа, як звичайно, відкладена. Ідею скликати міжнародню конференцію для справи меншин — великі держави відкинули, бо така конференція, мовляв, не має виглядів на успіх. Будуть торочити її в листопаді знову у рямцях Ліґи Націй. До того часу останеться усе без змін, з тою одною зміною, що Польща зрікається первісної заяви про відмову підчинюватися міжнароднім меншиневим трактатам, і вся проблема пересунулася у площину чи треба боротися проти всякої міжнародньої охорони меншин чи може боротися за засаду цієї охорони і її практичну реалізацію, яка нині, в 15 літ після війни, потрібна не менше, ніж тому 15 літ.

Чехословацька преса про приняття СССР до Союзу Нар.

Прага, вересень 1934.

I.

Приняття Совітів до Союзу Народів настроїло чехословацьку пресу на один звучний акорд вдоволення і великих надій. Для вуха звичайного слухача цей акорд звучить не лише як куртуазія для заслуг міністра Бенеша, який при принятті СССР до Союзу Народів відограв таку визначну ролю, але й як гармонійне ціле, побудоване на тому переконанні і на тій вірі, що Совіти дійсно щиро звернулися лицем до Европи, що — вони дійсно щиро думають співпрацювати з цією Европою, що без цієї співпраці відносини в Европі і в цілому світі не будуть нормальними та що співпрацюючи рука в руку з Европою і з Союзом Народів Совіти будуть мусіти еволюціонувати і в себе дома. І маючи лиш це на увазі міг дійсно міністер Барту сказати в Женеві: „І чогож вам ще більше треба"? Але всім загально відомо, що — причини, які спонукали французький уряд за всяку ціну впровадити Совіти до Женеви, це не лише ця віра і ці сподівання, але передусім це шукання виходу з теперішньої загальної міжнародньої ситуації і це, як пише виразно „Еко де Парі", бажання використати для свого забезпечення на майбутнє перед Німеччиною ту ситуацію, в якій під загрозою Гітлерівської Німеччини опинилися тепер Совіти. І так кожна з европейських держав, головнож з великих держав, які заявилися за приняттям СССР до Союзу Народів мали для цього свої власні причини. Мала їх теж і Чехословаччина, а тому більше вироблене вухо находить в гармонізації цього нібито такого простого і зрозумілого акорду чехословацької преси ще й інші елементи з основним тоном: „так тепер треба і так мусить бути". А далі..? А ось поспитайте когонебудь з істориків музики, а він вам розкаже про те, як то не один великий композитор протягом своєї довголітньої музичної творчости поправляв чи там змінював кілька разів один і той самий свій твір і то звичайно-відповідно до загального музичного стилю даної доби.

Що в основі такого гармонійного і нібито простого акорду чехословацької преси лежить ще щось інше ніж ця віра і ці сподівання, про те переконує нас усе те, що про большевиків і про Совіти ще так недавно писалося і говорилося в ЧСР у всіх її партіях і згрупуваннях від найбільше правих, аж до найбільше лівих. Перегляньте лише цю саму чехословацьку пресу, а переконаєтеся легко, яким різким дисонансом від цього нинішнього її акорду відбиває те, що ще так недавно писало нпр. „Право Ліду" про долю робітництва в СССР, „Венков"

(Дальше буде).

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 26. ВЕРЕСНЯ 1934.

ВАС. МУДРИЙ. 6)

З подорожі до Швеції.

ВРАЖІННЯ ЗІ СТОКҐОЛЬМУ.

Першого дня побуту в Стокгольмі пішло нас трхох до міста без ніякого провідника, а тільки з картою шведської столиці в руках. До тієї самопевної трійки належали крім мене ще дир. Паньків і д-р Лициняк. Цей останній молодий і надійний представник львівської української палестри в зелених окулярах (був надмір світла) держав мапу в руках і що хвилини поглядав то на неї, то на вулиці, якими ми блукали. Зновже представник молодого львівського українського зубочистного і кремового промислу (він-же і даймоніст, тобто представник фірми „Даймон", але не на Швецію, тільки на наш край) що хвилини ділився зі мною терпкими замітками на тему адвокатського „непомильного" орієнтаційного хисту в чужих краях і містах. Деякий час блукали ми безцільно та оглядали все, що насувалось на очі. Показалось, що ми опинилися в старому місті з вузькими вулицями. Найшлися відтак на величавому мості, з якого познайомилися з королівським замком, з парляментом і з оперою. Тут ми були примушені для скріплення нашої орієнтаційної „непомильности" засягнути думки поліцая. Це було перед парляментом. Поліцай показався незвичайно чемним та учинним, бо хоч сам по німецьки не розумів, то зате зійшов зі свого становища і повів нас до свого товариша на іншій стійці, який мав знати німецьку мову. Тимчасом коловий рух на мості припинився, бо його керманич зійшов зі становища, щоби нас обслужити. Вкінці він довів нас до свого товариша-поліцая і передав його опіці. Виявилось що цей говорив по англійськи, а по німецьки знав дещо, але дуже мало. Все таки ми з ним порозумілися і переконалися, що те, що ми вважали парляментом було таки направду парляментом і те, що ми вважали королівським замком було ним направду.

Довідавшися так багато, ми пішли далі. По дорозі заглянули до оптика, який знав по німецьки і звідси я рішив зателефонувати до нашого земляка, що живе постійно в Стокгольмі, добре знаного нашому громадянству, славного співака п. **Модеста Менцінського.** Оптик получив мене з його помешканням. При телефоні зявилась пані Менцінська і переказала мені, що її муж реконвалесцент після важкої недуги. На хвилину пані пішла до мужа та повідомила його, що зголосився такий то земляк зі Львова. П. Менцінський, хоч і в ліжку, виявив велику охоту зі мною бачитись на другий день. Таку його волю передала мені телефонічно пані Менцінська.

Ми пішли далі і подались до величезного шведського товарового дому, де почали знайомитись поверховно з усім, що там було. А було там буквально все, навіть буфет. Наш товариш, львівський промисловець і даймоніст зацікавився найбільше спортовими шведськими виробами та знаряддями і ними навіть захопився, до тої міри, що не міг рішитися, що має купити, чи шатро, чи теплий і легкий мішок до спання (з пуху!) на вільному воздусі (співор). Скінчилось це його захоплення тим, що ми його лишили і подались до буфету, а звідси до відділу мужеської конфекції, в якому мого товариша, адепта львівської палестри, найбільше інтересувала обслуга, між якою що другий і що друга говорили справно по німецьки. У тому відділі переважає англійський і німецький товар. Нашого третього товариша ми не могли діждатися і пішли оглядати шведські оригінальні вироби зі сталі та зі скла. Оцінити ми їх не могли, бо на тому не розумілися, але вистарчала для нас слава про них, яка доходила й до нас, заки ми найшлися в Стокгольмі і не знати чому передовсім у тому товаровому домі. В ньому між іншим ми переконалися, що в Швеції найдорожчі шведські сірники. Ті славні на весь світ, змонополізовані майже всюди таки шведськими підприємцями, сірники тут найдорожчі.

Зрезиґновані наслідком такої згуби як живий і милий товариш дороги, ми вийшли на вулицю і подались на недалеку гарну площу. На ній стрінули ми загубленого і тепер уже розгубленого товариша, що, як запевняв, махнув був уже на нас рукою.

Тепер спільними силами і зусиллями ми відбули нараду і рішили оглянути нині славний шведський музей на вільному воздусі Скансен. Щоби до нього дістатись треба було користуватись автом. Це було далеко, але ми тим не турбувались і доволі скоро туди доїхали. Заплатили вступ і подались оглядати.

Сканзен це великий парк, положений на острові Дюрґорд. У ньому маєте нагоду оглянути цілу Швецію разом з її побутом, господарством, фльорою та фавною. Цей оригінальний музей на вільному воздусі заснований 1891 р. і обіймає 30 гектарів простору. Сільські доми стоять там оригінальні з усіх околиць Швеції як з долів так і з гір і з ріжних часів. У домах ціла оригінальна обстанова, посуда, прикраси домашнього промислу. Є й цілі загороди, тобто хата разом з усіми господарськими будинками. У господарських загородах бачите коні, невеличкі шведські сільські коні і корови. Цікаве, що мені довелося там уперше бачити корови без рогів. Для доповнення враження про шведське село та його побут стрінете там і типовий сільський костел разом з оригінальною камінною огорожею та зі стежочками довкола костела, що вються по муравниках не до головної брами, але до дір в огорожі. Костел дерев'яний, унутрі скромно уряджений з орґанами та з типовими сільськими прикрасами. Біля костела недалеко бачите типове сільське дохід-

про положення селянства, прочитайте пламенні статті католицьких „Лідових Новін“ про переслідування віри большевиками, або про уваги праці й життя совітських інтелектуалістів або врешті і статті „Чеського Слова“ про те, як там гинуть „русскі брати“. Пригадайте собі всі ці часті публичні виклади тих, що відвідували СССР і ці гарячі дискусії після них, що нераз тягнулися аж до пізної ночі, всі ці авдиції, що їх правильно кожної пятниці приносило ще так недавно празьке радіо, починаючи їх ним зловіщим для большевиків „слушайте, слушайте, слушайте, гаваріт Прага чешская“ і приносячи в них безжалісну критику не лише совітського режіму, але і закордонної політики СССР. Щож сталося за цей такий недовгий час? Чи дійсно так радикально вже змінилися відносини в СССР, чи може вже так основно вже змінилася ідеольоґія чехословацького громадянства? Ні, змінилася лише міжнародня ситуація. „Їх щит червоний, а наш червоно-білий, але невжеж це перешкаджає їм станути поруч проти щитів гнилого і жовтого“? — пише „Чеське Слово“. Чи це не те саме, що написав Пертінакс в „Еко де Парі“ вже після приняття СССР до Союзу Народів, що „не треба закривати, що комунізм і диктаторський режім Совітів з їх терором дуже далекі від політичного ідеалу французького народу, але під теперішню пору, коли Совіти опанував страх перед Гітлерівською Німеччиною...“. От вам і все і лиш так ми розуміємо цей акорд чехословацької преси і лиш з тієї точки погляду можемо для нього найти виправдання. І так як серед французького народу є велика частина громадянства, яка дуже добре розуміє большевицьку небезпеку для держави і для майбутнього Союзу Народів, так і серед чехословацького громадянства розуміють, що в гармонійній основі цього однозвучного акорду чехословацької преси після приняття СССР до Союзу Народів лежить ще категоричне „але під теперішню пору, коли...“ і т. д., бож саме принципове наставлення до большевиків тут у дійсности не змінилося. Концепція реальної політики мусіла на цей раз бути сильнішою за всі інші арґументи. Це вже зовсім інша річ, чи ця концепція побудована на точних розрахунках і чи теперішнім політичним композиторам не прийдеться за якийсь час змінювати чи поправляти свою нинішню композицію. Але чи таке вже нераз не бувало? Життя несе все щось нового зі собою, а живий живе-гадає.

II.

До цього загального і однозвучного акорду чехословацької преси не достроюється лише один чеський часопис, а це Крамаржівські „Народні Лісти“. Вони у своєму становищі до приняття Совітів до Союзу Народів зовсім не беруть на увагу усіх цих ситуаційно-констеляційних моментів, а лише задержують свою давню непримирну і наскрізь ворожу лінію, якої придержувалися все, коли лиш йшла мова про визнання Совітів чи про співпрацю з ними.

Беззастережно неґативне наставлення „Народніх Лістів“ до приняття СССР до Союзу Народів диктується з одного боку їх принциповим відношенням до Совітів і до большевиків взагалі та їх специфічним русофільством, а з другого опозиційністю до напрямних теперішньої закордонної політики Чехословаччини.

Яке становище заняли „Народні Лісти“ до — факту приняття Совітів до женевської інституції, пізнають наші читачі найкраще зі статті д-ра К. Крамаржа „Союз Народів після приняття Совітів“ з 16. ц. м. Д-р Крамарж пише:

„Сталося! Ареопаг більшости світових держав, принявши Совіти до інституції, яка за інтенцією її основників мала бути вершком гуманности та свободи, апробував большевицьку революцію, цей найстрашніший злочин, який знає історія. Цим фактом Союз Народів витворив собі новий моральний кодекс післявоєнного суспільства: можна погодитися зі всіма і найкривавішими навіть злочинами проти усього того, що цивілізований світ вважав досі правом, справедливістю і свободою, якщо лише ці злочини мають успіх. І цю нову мораль виправдував наш міністер закордонних справ признанням безсилля Союзу Народів проголошуючи, що „без співпраці з Совітами не можливо нормалізувати відносин в Европі й у цілому світі“, а за цю його „щирість“ його в Женеві ще й дуже хвалили...

Історія назве колись це рішення Ради і Союзу Народів кривавим насміхом з усього того, за що — гинули міліони у світовій війні. Що більше, історія назве це найвижчою леґітимацією для кожного успішного злочину і то не тільки політичного, але і публичного. Світ забуває на все, що було колись для нього дороге і святе і клонить голову перед успіхами цинічного глузування з того, за що боролися найліпші сини усіх народів. А вже вершком гнилої ментальности післявоєнного світа є ті безвстидні заяви подиву для тих технічних „чудес“, що їх вибудували йогож таки власні техніки, а за які Совіти заплатили — голодовою смертю міліонів та людоїдством нещасного населення. Світ подивляє з захопленням всі ті великі совітські досягнення, але не хоче усвідомити собі, що — доля рабів, які будували фараонські піраміди, була лекша і більшелюдська, ніж цих нещасних і невинних жертв соціялістичного будування держави. Світові фільософічні конґреси слухають з захопленням пламенних промов про свободу і демократію, але ті, що в них ще лишилося трошки віри в ідеали, даремно ждуть, що — з цих конґресів пролунає крик протесту проти калічення цілих поколінь большевицьким матеріялізмом, суворою безбожницькою аґітацією і цинічним збезчещенням усього того, що було для народу святе та що творило основу його моралі і людяности.

Цивілізовані держави приймають до свого круга тих, на чиїх руках ще не засохла кров міліонів і вірять, що — ті, для яких всі зобовязання дані „буржуям“ були все лише шматком паперу, допоможуть їм тепер боронити мира між народами, а забувають, що існування цього мира немислиме без пошанівку для даного слова і без додержання всіх взятих на себе зобовязань. Всі вони забувають, що — своїм визнанням совітів і метод їх праці самі найсильніше підпирають деструктивну працю Комінтерну в школах, в касарнях, а особливо в кольоніях тих, які найбільше побивалися за визнанням Совітів та за їх приняттям до Союзу Народів. Але ці держави ще діждуться, тої хвилі, коли то нові ґенерації, що виростуть у забезпечених цими державами Совітах, не будуть вже нічого боятися, але з цілою безоглядністю та з усією силою своєї фінансової й військової могучости кинуться на ці держави, щоби там досягнути своєї найвижчої програми — розпалити вогонь світової революції.

Незрозумілою стає нам політика Франції що неначе сліпа, гипнотизована бріяндівським пацифізмом, застарілими поглядами радикалів та споминами на франко-російський союз, не лиш що сама подає руку большевикам, але змушує до зради славянству ще й малі славянські народи, для освободження яких нещасний російський народ пролляв стільки крови. Як тяжко пімститься це на тих, які забувають, що Росія не буде вічно такою, якою є нині!

Ми, які так щиро любимо Францію, болюче відчуваємо страх за неї, коли бачимо, що там тепер робиться. І коли так уважливо слідимо за тими усіми наслідками, які вже нині має большевицька отрута в Франції, нас бере страх за її майбутнє. Ми, що — зобовязані до великої вдячности Франції, хотіли її бачити все сильною і непоборною і тому ми не можемо свідомо бути сліпими на те, що — було для нас завжди таке дороге. Ми любили Францію все, навіть тоді, коли і не думали про її допомогу, а любили ми її за те, що великого і гарного вона дала людству.

Коли в час світової війни стояв я перед военним судом і був вже так недалеко від шибениці, обвинувачували мене в тому, що я перешкодив заяві чеських політичних партій для Австрії і її побіди. Я цього не заперечив, а в своїй обороні заявив, що немає такої погрози, яка примусилаб мене виступити проти Росії і проти Франції. А нині я примушений писати те, що саме пишу.

Мушу ще також заявити, що і наш народ не має чого бути гордий на те, що його заступник вважає приняття Совітів до Союзу Народів за найбільший актив своєї діяльности. Має Союз Народів взагалі ще який змисл? Вдержати мир вже не в силі, а приняттям до себе Совітів перестав бути ще й тим, чим хотіли його бачити ті, яких ще не зіпсував післявоєнний матеріялізм — охороною найвищих ідеалів. Тепер є Союз Народів радше відстрашаючим прикладом упадку морального рівня післявоєнного людства. Та надіймося, що людство діждеться ще сповнення своїх великих надій і великої віри, яку виплекало тоді, коли склало свої міліонові жертви за волю народів і за тривкий мир. До цього людство ще дійде, але не шляхами большевицького аморалізму та кривавих большевицьких метод, з якими погодився Союз Народів.“

М-н.

ство. Дахи сільських хат і домів криті переважно землею, що поросла травою та іншими малими, переважно гірськими ростинами. У Скансені стрінете і ренів і білих та бурих медведів і вовків і морських псів і всякі зразки шведської гірської та морської фавни.

Більше менше по середині цього музею є гарна площа, на якій що кілька годин можете оглядати і студіювати шведські народні танці, виконувані сільською молодю в оригінальних народніх шведських строях. На тійже площі можете знайомитися і з народніми шведськими виробами, зразки яких можна набувати тутже в оригінально збудованих крамничках, які є вірною копією тих, що їх ви стрінулиб по шведських селах чи малих місточках.

Не беруся, наприклад, описувати внутрішнього уряджения тих типових селянських хат, в яких я був, бо ці рядки занадто розрослись би. Зазначу тільки, що ці хати складаються переважно з двох кімнат, переділених сіньми. Нема в них стелі тому, що дах критий землею. Через те вони внутрі високі. Але вікна в них невеличкі, так що світла в них не дуже багато. Всюди стрічав я там полиці і шафи на посуду, що нагадують наші сільські полиці та наші т. зв. мисники на Поділлі. Всюди є лави та деревляні стільці, а декуди замість столів скрині як у наших сільських хатах. Ліжка побудовані у формі ниж (альков) при одній стіні і заслонені взористими вовняними занавісами.

У Скансені є літний театр на вільному воздусі. Тераси викуті в скалі. Біля нього висока вежа, на яку виїзджається електричною віндою. З вежі незвичайно гарний і мальовничий вид на цілий Стокгольм. Були ми на найвищому бальконі цієї вежі та подивляли шведську столицю. Бальков окружає одну круглу кімнату, де є велика книга, до якої вписують свої прізвища чужинні туристи. Там і ми вписались, усі українці, що були тоді в Стокгольмі крім п. М. Мешінського бо там на диво ми всі стрінулись.

Обєднання протестантів у Німеччині.

БЕРЛІН, ПАТ. У спортовій палаті в Берліні відбувся конґрес німецьких протестантів. У своїй промові протестантський епископ Мілер заявив, що німецькі протестанти відкидають усі спори з німецькими католиками тому, що всі німці є братами. Конґрес закінчився в салі опери Кроля великою манїфестацією. Правний дорадник німецької евангелицької церкви Єґер у промові заявив, що інтронізація епископа Мілера є символічним закінченням першого етапу розвитку евангелицької церкви. Спори в евангелицькій церкві повстали внаслідок ріжного становища провідників церкви до націонал-соціялістичної держави. Завданням пасторів і епископів є відповідальність за управу церквою, а не ведення церковної політики. Єпископ Мілер підкреслив, що націонал-соціялістична революція скасувала не лише кордони німецьких союзних країв, але також кордони краєвих церков. У Німеччині існує тепер обєднана евангелицька церква. Німецькі протестанти підуть у майбутньому своїми окремими шляхами від інших евангелицьких церков світу

Брат Пікара полетить до стратосфери.

З Шікаґо повідомляють, що стратосферичний бальон брата професора Пікара готовий вже до лету у стратосферу. Брат Пікара з дружиною полетить у стратосферу в найближчих днях.

Воєнний стан в Еспанії.

З Мадриду сповідомляють, що уряд проголосив у цілій Еспанії воєнний стан, бо комуністи і соціялісти підготовляли державний переворот. Усі державні будівлі і міністерства бережуть вмішнені відділи поліції зі скорострілами. Одночасно введено строгу цензуру. Поліція одержала великі повновласти з метою зліквідувати всякі заворушення.

Туреччина проти чужинців.

Від 22. вересня п. р. обовязує у Туреччині закон, який забороняє чужинцям виконувати якінебудь вільні звання та заробітки. Тільки у виняткових випадках і за спеціяльним дозволом міністра внутрішніх справ можна буде чужинцеві одержати працю. Закон заскочив около 5 тисяч чужинців, а між ними теж українських еміґрантів.

Поворот Молотова.

МОСКВА, 24. 9. ПАТ. По кількатижневій подорожі по Сибірі вернувся до Москви предсідник ради народніх комісарів Молотов, який їздив оглядати тяжкий промисл і господарське положення на Сибірі.

Велитенські втрати Японії.

ТОКІО, 24. 9. ПАТ. Офіційні дані міністерства внутрішніх справ подають такі числа жертв і втрат Японії від тайфуну: 2.046 убитих, 13 349 ранених і 1858 загинуло без вістки. Тайфун знищив 18 тисяч домів та ушкодив 22 тисячі будинків. 170.000 затопила вода, 200 шкіл і 330 мостів знищених.

Мекдональд ґубернатором Канади?

Кружляють поголоски, що вже в найближчих днях англійський премієр Мекдональд уступить з уряду. Його призначать ґубернатором Канади. Політичні кола запевняють, що всі члени англійського кабінету на авдієнції в короля заявилися за уступленням Мекдональда з уряду.

—o—

ЯК ВИ НАС ОБМАНУЛИ...

Отвертий лист до Володимира Винниченка.

У відповідь на брошуру „За яку Україну".

(Продовження).

Але повернусь до Вас, земляче, ще як до бувшого мого „божка"... До серпня 1920. року я не знав, що Ви не тільки нас полишили, але я не знав, що Ви не тільки нас полишили, але й ошукали. Щойно тоді я дістав відпустку з фронту і поїхав до Львова. Зайшов там в українську книгарню і там побачив Ваш новий твір: 2 томи „Відродження Нації". Купив їх. Гадав, що я з нього ще багато дечого навчуся... Накинувся читати. Я вже передтим привик терпеливо перечитувати ріжне драньтя, але можете вважати мене за дикуна, чи за кого хочете, мушу проте Вам признатися, як землякові, що книжки, на яких стоїть заголовок: „Відродження Нації", я читав, кидав об землю, підіймав, знову читав і кидав об землю, підіймав, знову читав і кидав об землю. Так, що поки їх прочитав, то й побив, пошматував... Довелося ще раз купувати, щоб ще і товаришам на фронті показати. Привіз і давав читати. Показалося, що не тільки я казкенів, читаючи їх, але всі, кому тільки їх не давав. Та це ще не все. Тодіж таки я якось купив „Діло" і з нього вичитав, що Ви, наш недавній, ба навіть законно ще й не позбавлений свого найвищого становища в УНР, опинилися у Харкові. Себто в таборі того ворога, проти якого проголосили самі війну і війна та ще була в повному розпалі. Чогось подібного ми навіть не могли чекати від останнього неграмотного козака.

Вас, як Ви пишете у своїй брошурі — ідейного комуніста, якийсь негідний московський большевик назвав „нудистом". Большевики на брехню та на підлі образи взагалі дуже швидкі. Назвати Вас нудистом — це, по Вашому, підлість. А от, якщо те слово виводилося би від нашого пня нуд — нудно, то Ви для мене по прочитанню „В. Н." та вістки в „Ділі" стали нудним... Ох, якби Ви знали, як нам від тих двох Ваших вчинків — оплювання визвольницької боротьби рідного народу і перекочення до ворожого табору — було нудно на фронті.

Ви й до нині не хочете признатися, як Вас московські большевики використали в 1920 році для своїх цілей, як політичного „гастрольора" з ворожого табору. Ви тільки уявіть собі, Пане Винниченко, що, наприклад, сказав би французький народ і армія, колиб підчас світової війни президент Пуанкаре, оголосивши війну Німеччині, потім знайшов собі якісь „ідейні мір-кування", відмовився від президентства, покинув свою батьківщину і поїхав собі на послуги до німецької влади. Ви відповісте — це абсурд, такі речі попросту неможливі. Ануж, пане земляче, будьте чесним зі собою та признайтесь, що у Вас така річ не тільки була можливою, а ви її зробили. Хібаж большевицька Московщина в 1920 році для Української Народньої Республіки була менше ворожою, як Німеччина у 1916 році Франції? Ви скажете, що їздили не до московської влади, а до своєї, української радянської. Щож це була за „влада" — говорити зайво. Ви самі її добре на місці пізнали і в отвертому листі до робітників світа, вивтікавши з Харкова до Відня, описали. От тільки дивно, чому Вам почала подобатися радянська влада в 1920 році, а не трохи раніш — у 1919 році? Чому Ви ані пальцем не кивнули, щоб попробувати перевести на Україні радянську систему через представників трудових мас — Трудовий Конґрес. Хібаж ті представники не були вибрані по виборчій системі, у виробленні якої Ви приймали участь? І хібаж не складався Трудовий Конґрес на 90 прц. зі соціялістів? І Ви певно добре памятаєте, що біля 80 прц. Конґресу були представниками від незаможньої селянської кляси, з якої вийшли Ви і я. І Ви памятаєте, що на неї не впливала ніяка зовнішня сила. І ось вже тоді представники Українського Народу, не знаючи ще, яке лихо може принести для України московсько-комуністична рад. система, не прийняли її, а обновили Українську Народню Республику і Вас поставили на її чолі. Колиж Вам, у душі „послідовному комуністові", той державний лад не подобався, то треба було бути зразу і отверто, будучи чесним зі собою, відмовитися від головування в Директорії, скласти свої повновласти перед представниками народу і відїхати собі до „своїх" у Москву. Ви тоді того не зробили, бо певне ще не був готовий у Вашій душі той комуністичний „нудизм", який Ви пізніше і тепер у брошурі „За яку Україну" підносите нам. Ви, як письменник і політик, добре могли переконатися підчас Трудового Конґресу, що тоді, а тим більше тепер, для московського комунізму на Україні нема ніякого ґрунту. У 1920. році Ви поїхали на Україну, як кажете, допомагати радянській владі переводити „правильну національ

ФЕЙЛЕТОН „ДІЛА" З ДНЯ 26. ВЕРЕСНЯ 1934.

АРТУР ШНІЦЛЕР. 8)

Сліпий Джеронімо.

Джеронімо будиться та протягається. Карло кличе: — Джеронімо!

— Ну, що? — Він спирається на руки та сідає.

— Джеронімо буде вставати.

— Пощо? — І звертає свої мертві очі на брата. Карло знає, що Джеронімо пригадує собі тепер вчорашній день, але ні слова про це не скаже, доки знову не впється.

— Вже зимно, Джеронімо, підемо геть. Тут уже нічого не буде, думаю, що треба йти. В полудне будемо в Болядоре.

Джеронімо піднісся. Чути було рух у цілому домі. На долині говорив господар з наймитом. Карло встав та зійшов на долину. Він усе рано вставав і нераз виходив на дорогу, коли ще лише зачинало свитати. Приступив до господаря та сказав:

— Хочемо попрощатися.

— Що, йдете вже нині? — спитав коршмар.

— Так, дуже вже зимно стояти на подвірі вітер гострий морозить.

— Ну, то поздорови там Бальдетті, коли будете в Борміо, і хай він не забуде прислати мені оливи.

— Добре, не забуду. Зрештою, прошу за нинішній нічліг. — Сягнув до торби.

— Лиши, Карле, — сказав господар. — Тих двацять чентезімів дарую твому братові, я також слухав його пісень.

Ідіть здорові!

— Дякую — сказав Карло.

— Зрештою, нічого такого спішного не маєте. Побачимося ще, думаю, коли вернетеся від тих хат там. Борміо не втече вам, ну ні?

Коршмар засміявся та пішов нагору.

Джеронімо стояв посередині кімнати та говорив:

— Ну, я вже готовий до дороги

— Зараз — сказав Карло.

Виняв зі старої скрині, що стояла в куті, своє невелике добро та вложив у клуночок. Потім сказав:

— Гарний день, але дуже зимно.

— Знаю, — сказав Джеронімо. Пізніше оба вийшли з кімнати.

— Йди тихо, — сказав Карло, — тут сплять ті два, що вчора вечір приїхали.

Обережно зійшли вниз.

— Шинкар казав поздоровити тебе, — сказав Карло, — він подарував нам двацять чентезімів, що належалися за нинішній нічліг. Тепер він надолині коло онтих хат і вернеться щойно за дві години. Але на другий рік знову побачимося з ним.

Джеронімо нічого не відповів. Вийшли на дорогу, що лежала в ранній мряці. Карло взяв брата за ліве рамя й почали сходити мовчки вниз. Мряка підносилася перед ними а гори здавалися сповиті хмарами. І Карло подумав собі: „Тепер скажу йому".

Одначе не сказав ні слова; виняв лише золоту монету з торби та подав її братові; той узяв її в руку та притулив до лиця, потому до чола, вкінці притакнув головою.

— Яж знав ще вчора напевно, — сказав.

— Ну, так, — відповів Карло та подивився здивовано на брата.

— Колиб навіть чужий не був мені сказав, то й так я знав би.

— Ну, так, — сказав Карло тихо. — Але ти розумієш, чому я там у коршмі перед іншими... — я боявся, що ти все нараз... — Видиш, Джеронімо, я думав собі, що добре було би, щоби ти купив собі нове убрання, сорочку, черевики й тому...

Сліпий заперечив головою. — Пощо? Він діткнувся рукою убрання. — Ще добре, зовсім тепле; а ми йдемо на полудне!

Карло не міг того зрозуміти, чому Джеронімо не тішиться, чому не оправдується і говорив далі:

— Джеронімо, ну скажи, чи не добре я зробив? Чому не тішишся? Вкінці маємо золоту монету, ну ні? І дотого ще цілу... О, добре, що я тобі не сказав, зовсім добре.

Тоді закричав Джеронімо: — Перестань брехати Карле, я вже маю досить того!

Карло станув та пустив рамя брата: — Я не брешу.

— Але я знаю, що брешеш!.. Все брешеш!.. Вже сто разів ти збрехав!.. Ту монету також ти хотів собі задержати, але ти настрашився, ось і все!

Карло хилив голову та не відповідав нічого. Взяв знову брата за рамя та йшов з ним далі. Йому було жаль, що Джеронімо так говорить, але майже дивувався, чому не почувається сумнішим.

Мряки зникали. По довгій мовчанці сказав Джеронімо:

— Зачинає бути тепло.

Він сказав це так байдуже, так природно, як уже нераз казав, і Карло відчув в тім моменті, що для Джероніма нічого не змінилося. Для нього він був усе лише злодієм.

— Може ти вже голодний? — спитав.

Джеронімо притакнув, вийняв шматок хліба зі сиром із торби та почав їсти. Йшли далі.

Стрінули почту з Борміо; візник закликав на них:

— Вже на полудне?

Потім переїхало ще кілька возів; всі вони їхали на північ.

— Чути вже повітря з долів, — сказав Джеронімо і, коли звернули дорогою в бік, лежало Вельтлін під ними внизу.

Справді нічого не змінилося, думав собі Карло... Тепер я став для нього ще й злодієм, — але навіть і це надурно.

Мряки в долині ставали чимраз прозоріші, сонце пробивалося крізь них. Карло роздумував далі: Може то й немудре було так скоро покидати коршму... Портфель лежить під ліжком; в кожнім разі це підозріле...

(Далі буде).

політику", і про це вдруге переконалися. Але й того досліду було Вам мало і Ви нині — у Парижі — знову проповідуєте московсько-жидівську большевицьку Україну...

Отже вже у 1920 році Ви, пане Винниченко, для мене і подібних мені селянських активних синів України, на яких Ви спиралися і могли спиратися, остаточно погасли. Завдяки свому внутрішньому розхрістанню Ви відвернулися від тої кляси, з якої вийшли й якої інтереси по законах біольогії повинні би боронити. Московсько-малоросійсько-жидівська робітничо-пролетарська маса теж Вас не приняла до себе, бо Ви для неї були чужі. Той пролетаріят мав своїх проводирів, відповідних йому по дусі, ментальності та мові. Розуміється, не здобули Ви ніякого авторитету й у европейського пролетаріяту, бо Ви, на щастя, всеж таки не Л. Троцький, який, на лихо Україні, народився на тій-же чорній землі, в тому самому повіті, що і Ви та я...

І хоч Ваш авторитет для мене погиб, я все таки слідкую за тим, чи Ви „збагачуєте" нашу культуру. Але... віє від отих „багацтв" уже одна нудьга... Нема більше „Краси і Сили", „Федька Халамидника", „Щаблів життя" (які можуть бути щаблі життя на еміграції?), „Чорної Пантери", „Брехні" (брехня залишилася у большевиків і вони її вдосконалили), а „Кирпатий Мефістофель" заглядає в примітивну „Сонячну машину" і пече з домішкою власного поту „цілющі" перепічки... (О, якби та машинка придалася в большевицькому раю!... Колиб вона там була, то може і ваше селянство не вигинулоб з голоду). Може ще заблистів би новий твір „Щастя", але лиходії злякалися й не хотять видати... Певно їм і без того „щастя" добре живеться на Україні на рахунок вигибаючого селянства. І врешті останній твір... коротенька сповідь у зеленій обгортці... (Чомуж не в червоній) „За яку Україну".

Ф. Мелешко.

(Далі буде.)

Запити до п. куратора Львівської Шкільної Округи.

I.

Недавно подано до відома широких кругів населення, що учителям строго заборонено тілесно карати шкільні діти. Тоді то батьки шкільних дітей зі села Унева, пов. Перемишляни, звернулись через „Діло" до п. куратора Л. Ш. О. зі скаргою на знущання над дітьми управителя школи п. Новаковського, при чому навели факти та свідків. Скінчилось на побіжнім слідстві окружного інпектора. А коли після того знущання п. Новаковського знову повторились, батьки вислали в червні ц. р. скаргу безпосередньо до самого п. куратора, подаючи знову факти та імена побитих дітей.

Також і батьки села Утіхович вислали письмо до п. куратора, де навели гарні квітки з педагогічної діяльности контрактового ще учителя п. Кубаля. А що поведінка обох тих педагогів не зміняється, тож батьки цих сіл просять вглянути в цю оправу, обіцюючи при нагоді слідства додати дещо більше.

II

Знов запит до п. куратора:

Щоб п. кураторові виказати, яких славних педагогів має в повіті перемишлянськім, мешканці села Борщів вислали перед тижнем до нього писемне зажалення на учителів п. Поля і п. Польову, які в немилосерний спосіб побивають шкільну дітвору. Батьки нетерпеливо вичікують на вирішення цієї справи, але заразом звертаються до п. куратора ще із запитом, чи вільно учителям уживати шкільних дітей до своїх особистих послуг у часі шкільної науки. А до таких цілей уживає дітей тут. управитель школи п. Шафран. Між іншим часто посилає дітьми своїй доньці до Перемишляни ріжні продукти, як це було впр. і дня 15. IX. ц. р., коли шкільні діти Трач Андрій, Васильків Василь с. Миколи та Іван Мручковський носили п. коморніковій баньку молока, хліб та інші провіянти. Батьки думають, що ношення ріжних річей можуть добре навчити дітей самі, а своїх дітей посилають до школи, здається, в інших цілях.

Батьки.

Протоєрей Шиманов в ролі опікуна над сиротами.

„Зібралася кумпанія"
„невеличка, але чесна"
(пісня).

По помершому священику млинівської парохії на Дубенщині, о. Івані Конашевському осталися три доньки Єлисавета, Серафина і Дарія, віком від 25—35 літ. Згідно з принятим на Волині звичаєм та парохія, де довго служив і вмер священик, повинна, в міру можливости, забезпечити його рідню. На цій підставі Конашевські звернулися до Консисторії у Кремянці в справі забезпеки. У 1925 р. Консисторія доручила опіку над ними о. Шиманову. В той час парохом у млинівській парохії був о. Олександер Житинський, з котрим Шиманов не ладив. Через те він „щедро нагородив" Конашевських: з землі **пекалівської,** приналежної до парохії відвів для них 3 десятини поля і 2 морги городу. Але за недовгий час Шиманов підкопався під о. Житинського, викурив його з млинівської парохії і сам сів на його місце. В який-же спосіб утяв таку штуку?

Ясно, що Шиманову не дуже хотілося нізащо ніпрощо давати Конашевським 3 дес. поля та ще й 2 морги городу! І він придумав геніяльну комбінацію — використати селянську темноту і її „жажду землі". Він запросив до себе пекалівських селян Василя Савицького і Давида Тростянчука та запропонував їм купити півтора га. церковної землі, належної до такошньої парохії „на вічність" за дуже дешеву ціну — 900 зол. Вигода того купна була ще й та, що грошей не треба платити готівкою, а замість того обидва селяни мають для Конашевських, на відведеному для них городі поставити хату. Докладно обговорено, яка повинна бути хата і коли повинна бути закінчена, а більше про ніщо мови не було. Свого часу був написаний обманницький 12-літній арендний контракт, замість купчої, про що була м. і. мова у „Ділі" ч. 205 і 206 з 1934 р.

Дня 26. січня 1926 р. Шиманов завів обох названих селян до нотаря Матусевича в Дубні, де вони підписали акт такого змісту: „Місто Дубно, 26. січня 1926 р. Ми нижче підписані Данило Тростянчук і Василь Савицький, отримавши від пароха млинівської православної парохії одноразово 900 зол., приймаємо на себе обовязок дати сиротам б. млинівської пароха Єлисаветі, Дарії і Серафимі, дочкам Івана Конашевського, доживотне помешкання з опалом і в достаточній скількості хліба, а по смерти поховати їх християнським звичаєм. В разі недодержання нами зобовязання, ми або наші наслідники повинні заплатити сестрам Конашевським десятикратню вартість однорічного утримання і подвійну вартість похоронів". Савицький і Тростянчук підписалися по російськи і підписи їх нотар засвідчив по реєстру Нр. 460". Вицигенивши той акт Шиманов вбив одним махом двох заяців: Скинув зі себе опіку над Конашевськими і придбав півтора га. поля і 2 морги городу з сусідньої парохії. Після підписання того документу нотаріяльний уряловець пробурмотів обом селянам щось по польськи і вони зрозуміли тільки те, що тут річ іде про 900 зол. і хату для Конашевських.

До якої міри Тростянчук і Савицький вірили свому духовному пастиреві досить сказати, що вони навіть не взяли відпису того акту, що його забрав до себе Шиманов. Бідаки не знали, що вони підписали на себе і на свою рідню згубу, та ще наївно думали, що зробили незлий інтерес. Очі їм відкрилися тільки тоді, як Конашевські перебралися в їх дім, забрали частину будинків та зажадали дров і хліба.

Зимою 1926 р. названі селяни везли матеріял на будівлю і весною розпочали ставити хату на церковнім городі. Але селяни збіглися і вигнали їх. Тоді вони звернулися до Шиманова з запитом, що робити? Можна догадуватися, що Шиманов щонайменше „знав" заздалегідь про той спротив селян, бо не було в його інтересі допустити до будови хати на городі; він слушно передбачував, що як Конашевські засядуть на городі, то ніхто вже їх не збудеться. Колиж збентежені обидва селяни прибігли до нього за радою, він заявив їм, що нічого не вдіє і порадив їм поставити хату на **їх власній землі.** Поневолі вони мусіли підпорядкуватися тим вимогам, непередбаченим в умові і поставили хату на ґрунті Савицького, де і зайшли Конашевські. Швидко потім, як сказано, Конашевські зажадали хліба і дров. Зрозуміла річ, що селяни відказалися, вважаючи ту вимогу напастю. Але в грудні 1927 р. дістали візвання до повітового суду у Млинові на день 13. XII. у справі Конашевських за 350 зол. відшкодування. На суді селяни виясняли, що ніякого зобовязання вони не підписували, що їх піп обманув, і суд по досліді експертів і свідків засудив від них на користь Конашевським 350 зол. і тутже видав виконавчий титул (акти ч. 708 С. 1927).

Розгляньмо тепер, що собою уявляє цей злощасний документ, підписаний у Дубні за ч. 460. Цеж вічна петля і загибіль для двох родин. Доньки Конашевського мають: одна 25, друга 30, третя 35 літ. Якби вони дожили до 60 літ то обидва селяни мусіли би їх утримувати разом 90 літ і виходить, що за 900 зол. чи то за оренду півтора га землі на 12 літ вони будуть змушені заплатити 10.440 зол., а разом з коштом на хату 1000 зол. виносить 11.440 зол. Та ще, якби Конашевські схотіли, то зараз могли би з них стягнути 3.500 зол. за недодержання умови. В той час така земля, як пекалівська, куплена раз на все, варта за півтора га. менше ніж та тисячка, яку обидва селяни видали на хату для Конашевських. А ціна на аренду найліпшої землі на Волині була в ті часи 40—50 зол. за десятину, з заплатою за кожний рік, а не за 12 літ згори.

Не диво, що для Тростянчука й Савицького настали чорні дні. Коморник стягнув з них 350 зол. і кошти екзекуції, а швидко потім дістали новий позов до тогож суду за те саме відшкодування. Діло перейшло в окружний суд, але нічого не помогло, бо буква закону всесильна. Пробували нещасні селяни скинути зі себе ярмо в такий спосіб, що хотіли даром віддати Конашевським в доживотне володіння хату і відректися від аренди землі; але апетит приходить з їдою, каже пословиця, Конашевські і Шиманов нічого чути не хотіли і твердили своє: „Ти один з другим підписав зобовязання, ну то й плати!" От вам моральні засади! Три попівни, виховані в дусі християнської релігії, та вирослі в атмосфері проповідей про правду, добро і любов до ближнього, а четвертий сам ерей, що проповідує християнську правду і громить чужі гріхи, серед білого дня грабують ні в чому перед ними не винні дві селянські родини, яких єдина вина — добродушність і мала освіта.

Конашевських можна ще виправдувати егоїстичною моралю: „Як я маю сидіти без хліба і палива, то нехай краще гине хтось інший!" Але чим може виправдувати себе Шиманов, котрий за якийсь мізерний дохід з півтори га. землі та 2 моргів городу пускається на комбінації, що руйнують дві селянські рідні?! Слід додати, що Шиманов, це один з найбогатших духовників на всю Волинь. Колись він хвалився, що купив би собі авто, але боїться людських язиків. Можна би йому порадити. „Не стісняйтеся, ваше високопреподобіє, не удручайте своєї „плоті" їздою на драбинках, заводьте авто і насолоджуйтеся життям, поки не пізно. А на те, „що скажуть" махніть рукою, плюньте. Ваші подвиги на користь волинської православної церкви все одно стали вже давно „притчею во язицех". Користайте „з благоприобрітенного", бо може справді прийде пора, коли відбереться можливість робити такі інтереси з церковною землею..."

А для селян Тростянчука і Савицького тільки одна дорога: Зладити дві ліри, на одно плече вчепити ліру, на другу торбу і йти під Почаївську Лавру.

Хв. Стерня.

Україна помагає жидам в розбудові їхньої республики.

НЮ ЙОРК, 3. вересня. (Вл. кор.) Жидівська Телеграфічна Агенція повідомляє з Москви, що комісаріят рільництва України оголосив охоту допомогти в розбудові жидівської автономної країни Біробіджан. Шість досвідчених агрономів і чотири ветеринарі, яких затруднює українське міністерство рільництва, виїхало на працю до Біробіджану. Завдяки цьому даруннові з України Біробіджан буде мати ветеринарійного лікаря і стацію для розслідів у кожній з чотирьох округ. Крім цього українці висилають 25 расових бугаїв, 45 рільничих машин та ріжні частини до направи тракторів — усе як дарунок для Біробіджану.

Трохи анальоґії.

Не раз уже писалося про те, що збірка на Український Дім у Празі поступає вперед. Це дійсно так! Але всетаки бере людину задума, коли зважити, що за два роки збірки на двоповерхову каминицю зібрано лише на дві стіни її. Мимоволі насуваються анальоґії з подібних підприємств інших поневолених народів. Коли в Празі згорів у 1883. р. „Національний Чеський Театр" (саме вибудований з пожертв), то в кілька тижнів зібрали суму в чотири рази більшу від того, що коштував погорілий будинок. І маленький чеський нарід вибудував собі такий новий театр, що він міг би бути гордістю й окрасою найбільшої й найбагатшої столиці у світі. Письменник Макс Брод оповідає, що його служниця — звичайна сільська дівчина, чешка — віддала на відбудування національної культурної твердині всі свої ощадности. А такі випадки можна рахувати тисячами. Не диво, що після такого іспиту патріотизму своїх громадян могли чехи спокійно дивитись у майбутнє. Ряд створених зусиллями цілої нації культурних цінностей ясно показав цілому світові, на що здібна чеська нація в боротьбі за досягнення своєї мети.

Чи може похвалитися такою готовістю на жертви українська нація? Чиж не досить набереться у нас відомих громадян, які повинні брати приклад із звичайної чеської служниці! Жертвою на Український Музей кожний українець доводить, що йому дороге це недавнє минуле. А зберігаючи живі останки наших визвольних змагань, чи не маніфестуємо ми тимсамим нашу непохитну волю таки досягнути цієї великої цілі, якої образ ще таки живе в памяті усіх. Чиж не є акт вибудування Музею Визвольної Боротьби України ділом у рівній мірі політичним і культурним, а тимсамим чи не зачіпає воно всіх інтересів української нації?

Вже багато писали про ролю й значіння такого Музею, про шанобу, з якою ставляться до таких установ у інших націй. Хочемо вірити й сподіватися, що слідуючий рік, що буде ювилейним в істнуванні Музею (десятий), побачить хоч невелике а всетаки своє мешкання, де можна буде показувати памятки нашої державности кожному европейцеві і де будемо зберігати національні святощі до того часу, коли їх можна буде умістити на власній землі, й яке врешті буде наочним доказом нашої здібности до творення позитивних вартостей. Хочемо вірити... але проста математика каже, що коли треба було два роки для того, щоб зібрати на дві стіни, то на дальші дві треба буде ще два роки на підлогу, вікна двері.

*

Ласкаві пожертви надсилати на адресу Директора Музею проф. Д. Антоновича: Prof. D. Antonovyc, PRAHA-Nusle, 245. Czechoslovakia.

Пожертви можна складати й через Земельний Банк Гіпотечний у Львові на поштову складанку ПКО 500170 з дописком МУД (Музей, Український Дім).

II. МІЖНАРОДНІЙ КОНҐРЕС СЛАВІСТІВ У ВАРШАВІ.

У неділю, 23. вересня ц. р. в год. 9.30 рано відбулося святочне відкриття в авлі варшавської техніки II. міжнародного конґресу славістів. Інавґураційну промову виголосив предсідник д-р Розвадовський. Зїзд привитав віцеміністр освіти проф. Хилінський. На конґрес приїхало 400 делеґатів, з того 200 із закордону.

На зїзд приїхало кільканацять визначніших учених українців. Проф. д-р Степан Смаль-Стоцький з Праги входить до почесного комітету. Проф. С. Смаль-Стоцький виголосить реферат на тему: Проблема прамови східних славян. У вівторок, 25. вересня ц. р. відбудеться під проводом проф. В. Сімовича спеціяльне засідання присвячене українській фільольоґії. На цьому засіданні відчитають свої реферати: Е. Грицак, І. Ковалик, І. Рудницький, д-р Роман Смаль-Стоцький та І. Свєнціцький.

В чергових днях виголосять реферати д-р К. Чехович і д-р І. Зілинський

СТРАШНА СМЕРТЬ 260 ВУГЛЕКОПІВ.

ЛЬОНДОН, 24. 9. ПАТ. Рятунковій акції не вдалося погасити пожежі в копальні коло Брекстем та врятувати вуглекопів, які працювали в копальні. Управа копальні рішила замурувати всі шиби, щоби припинити поширення пожежі. Рятункова сторожа покинула дальшу акцію. В копальні залишилося 260 вуглекопів.

БІЙКА СОЦІЯЛІСТІВ З ПОЛІЦІЄЮ.

РІО ДЕ ЖАНЕЙРО, 24. 9. ПАТ. На сходинах соціялістів дійшло до бійки з поліцією. Одна особа вбита, а пять ранених.

Настрій в Польщі проти Франції,
у Франції проти Польщі.

Нюйорський щоденник „Таймс" помістив у недільному виданні таку радіотелеґраму свого варшавського кореспондента Юрія Шапіра:

ВАРШАВА, 25. серпня. — Приятелі Франції в Польщі стурбовані знаками зростаючого напруження між двома націями, що довго вважались найближчими союзниками і найщирішими другами. Часописи в Парижі й Варшаві говорять уже про французько-польський конфлікт.

Шляхи польської і французької дипльоматії розійшлись. Ворожість Польщі до проєктів про Східне Льокарно псує пляни французького закордонного міністра Барту. Французів обвинувачують у Польщі, що ведуть змови проти свободи ділань Польщі і її дипльоматичної незалежности.

Польські вуглекопи що працювали важко для відбудови вуглевих піль у північній Франції, збираються тепер домів тисячами. Французьких інжинірів і підприємців, що вели великі промислові заведення в Польщі (в Жирардові), тепер арештували.

Від часу, як французький міністр закордонних справ Барту відвідав Варшаву у квітні, коли то на короткий час здавалося, що французько-польський союз обновлений, справи пішли від злого до гіршого.

Політики й ґазети у Варшаві й Парижі, коли судити з недавніх заяв, вірять, що Польща і Франція є тепер ворогами із суперечними політичними й економічними інтересами. Тому кілька літ у Польщі завсіди вказували на Німеччину як на найбільшого шкідника. А тепер за Франція.

Справи пішли так далеко, що один проурядовий варшавський часопис обвинувачував французького амбасадора у Варшаві, що він давав гроші польським фашистам, себто польській народово-радикальній партії, яка виступала проти марш. Пілсудського і проти жидів.

У Франції і в Польщі пристрасти й настрій грають важну ролю в політиці. Кожна протипольська стаття в Парижі викликує дві ворожі відповіді у Варшаві. Публика приймає говорити про французів, як говорила про москалів або прусаків в часі неволі.

Традиційна історична польсько-французька приязнь поважно загрожена не лиш у ділянці політики, але теж і в почуваннях та настроях двох народів, а це либонь важніше. Оце дійсна небезека.

Дипльоматичні й економічні непорозуміння які є неминучі в теперішній Европі, годі полагодити в атмосфері зростаючого недовіря і неприязни. Вкінці Польща і Франція мусять працювати разом, щоб вдержати теперішній територіальний стан в Европі, щоб запоручити небезпеку і не допустити до нової війни.

Розважніші люди вже бачать, що суперечка між двома приятелями пішла задалеко. Вони говорять, що коли не привернеться приязні взаємин, то французько-польський союз залишиться шматком паперу, а рівновага сил у Східній Европі перевернеться неодмінно.

Перед зміною юґославянського уряду.

„Пештер Льойд" повідомляє з Білгороду, що юґославянський уряд незабаром уступить. Новий уряд утворить теперішній міністр закордонних справ Єфтич, до якого ввійдуть теж представники хорватів. Кружляють поголоски, що міністром скарбу буде Стоядінович, колишній міністр скарбу в уряді Пашіча. Хорватів репрезентуватиме мін. Маторович.

Арештували вбивника сина Ліндберґа.

НЮ-ЙОРК, 24. 9. ПАТ. Американська поліція арештувала Гавтмана та його приятеля Ушліґа під замітом схоплення і вбивства сина Ліндберґа. Гавптман подає, що підчас світової війни був гарматчиком. До Злучених Держав прибув нелеґально перед 13-ти роками. Заявив, що брав участь у схопленні сина Ліндберґа. Шеф поліції стейту Ню Джерзі зізнав, що Гавптман працював у столярських варстатах у Бронкс, з яких походило дерево драбини, що нею користувались злочинці при схопленні дитини. Графольоґи устійнили, що всі листи до Ліндберґа з погрозами схоплення сина писані письмом Гавптмана. Йому теж доручено окуп за сина. У схопленні дитини брало участь найменше двох злочинців.

ЛЯЙПЦІҐ, 24. 9. ПАТ. Арештування Гавптмана викликало тут велике враження. Гавптман запевняє, що найдені в нього 13.500 долярів одержав від Ізидора Фіша. Тому німецька поліція перевела слідство в Ляйпціґу і Каменці. Виявилось, що І. Фіш дійсно вернувся минулого року зі Злучених Держав до Німеччини і тут з весною ц. р. помер. Одначе Фіш був чесним робітником і ніяких грошей не залишив своїй рідні. Німецька преса пише, що минуле Гавптмана повне злочинів.

—o—

Ви маєте в себе кілька рідних установ, а чи Ви знаєте, що на чужині пропадають душі наших рідних братів? Тому присилайте передплату на українську пресу та місячні видання „Просвіти" та призначуйте їх для своїх братів.

ПО ШИРОКОМУ СВІТІ.

— У Празі відкрили другий конґрес математиків-славян.

— У четвер, 27. вересня ц. р. Ліґа Націй закінчить свої наради.

— Папа вернувся із Кастель Ґандольфо до Риму.

— Англійський летун Гелмор, який летів до Індії, перервав лет з причини дефекту в моторі.

— На кораблі „Бремен" арештували Курта С. під замітом шпіонажі. Курт С. був до жовтня минулого року механіком у великій радіофабриці в Берліні.

— На Північнім морю лютувала велика буря. Розбурхані хвилі моря залили полуднево-західну частину Ісляндії. Буря захопила на морю теж кількадесять рибацьких човнів.

— У стейті Мен скасували проґібіційний закон, який обовязував від 80 років.

— Шведський парлямент після останніх виборів осьмої частини свого складу має тепер 62 соціял-демократів, 48 консерватистів, 20 аґраріїв, 10 членів народньої партії і 1 соціяліста неозначеної закраски.

— Норвеський уряд хоче збільшити свій консульський персонал у Совітському Союзі, головно у Ленінґраді та Архангельську.

— Італія і Швайцарія продовжили договір на дальших 10 років, на основі якого всі непорозуміння між обома державами полагоджуватиме мировий суд.

— У Вестмінстер почались наради союзу колишніх комбатантів під проводом румунського посла Кадере. У конґресі бере участь 10 держав.

СХОПЛЮЮТЬ ПОЛІТИЧНИХ ЕМІҐРАНТІВ.

КОПЕНГАГЕН, 24. 9. ПАТ. Велике враження викликало схоплення політичних еміґрантів з Німеччини, яке нагадує аферу ген. Кутепова. Поліція арештувала кількох націонал-соціялістів під закидом, що потайки схоплювали комуністів-еміґрантів з Німеччини і відвозили їх до Німеччини. Між арештованими є німецький громадянин, який від довшого часу перебував у Данії під фальшивим прізвищем. В одного з арештованих найшла поліція кільканацять фотоґрафій німецьких аґентів. Головний обвинувачений нац.-соціялістичний діяч встиг утекти з Німеччини.

БОЛЬШЕВИКИ НЕ ЗАПЕРЕЧУЮТЬ.

МОСКВА, 24. 9. ПАТ. Большевики не заперечили півофіційних японських вісток про згоду большевиків продати східно-китайську залізницю. Большевицький уряд відмовляє покищо подати інформації доки не надійдуть до Москви вістки від большевицького посольства в Токіо.

ЗЕМЛЕТРУСИ В АФРИЦІ.

АЛЬЖИР, 24. 9. ПАТ. У Карню і Лезатаф майже щодня чути підземні потрясення, від яких валяться доми. Жертв у людях покищо нема. Долина Шеліф, в якій положені обі місцевости, є сейсмоґрафічним центром. Вже з старини були відомі тут землетруси. Тепер побоюються, що щоденні землетруси є передвісником великої катастрофи.

Вистава совітської фотоґрафіки

Минулого тижня відчинили у Міському Промисловому Музею у Львові виставу совітської фотографіки, яка обіхала більші міста Польщі. Успіх її досить великий і вона продовжена ще на кілька днів, після чого поїде до Познаня.

Те, що вражає глядача на ній — величезні розміри облич та постатей. Деякі обличча побільшені до величини статуй. Сюжети роблять враження екзотики: є тут типи татарські і кавказькі та з Далекого Сходу. Побутові сценки підглянені з таких сторінок, що глядач мимохіть ставить собі питання, в якому місці фотограф наставляв свій апарат. До знимок підбирали свідомо пузатих, добре підгодованих дітей, щоб европеєць мав враження добробуту. З тією самою метою повибирали революційних достойників — дужих, велитенських, щоб яко мога підкреслити їх силу. Ця риса дуже характеристична для всього совітського мистецтва; мистці за провідниками розхитаної та анархічної держави вічно думають про те, чого їм найбільше бракує — про силу.

БАЛЬОНОВІ ЗМАГАННЯ.

Першу вістку прислав бальон „Бельгіка". Він скинув біля Слоніма мішки з піском і повідомлення в коверті. Він був тоді на висоті 2800 м. З того видно, що бальони летять у напрямі СССР зі скорістю 40 км. на годину.

Польський бальон „Леґіоново", що віз почту, осів 800 м. від кордону Сх. Прусії. Відтам адресати дістануть почту.

Французький бальон „Ерюс", що теж летів поза конкурсом, осів у ночі біля Радзиміна.

ВАРШАВА, 24. 9. ПАТ. З Таліна надійшли вістки, що в Естонії осів німецький бальон „Штадт Есен", який брав участь у змаганнях за чашу Ґордон-Бенета. Бальон осів в год. 5-ій рано 20 км. від Феліна, який віддалений від Варшави на 800 км.

ВАРШАВА, 24. 9. ПАТ. Бальон „Вільгельм фон Опель" осів в год. 8.15 25 км. на північ від Дорпату.

НОВИНКИ

— **Прохаємо ВП. Передплатників Укр. Заг. Енциклопедії,** котрі давно заплатили передплату і довго ждуть на присилку належних їм книжок, щоби були ласкаві ще трохи виждати. **Друкуємо передостанній** зшиток гасла „Україна". — **Закінчення цього числа надіємося** в місяці жовтні ц. р. — Розсилку третього тому, або кінцевих зшитків У. З. Е. враз з приналежними ілюстраціями і мапами зачнемо в місяці листопаді ц. р. При цьому щераз зазначуємо, що третій том, себто кінцеві зшитки У.З.Е. дістануть **лише** ті передплатники, котрі поладнають справу передплати до кінця місяця жовтня ц. р. **В-во У. З. Е. — Коломия.** ч. 339 2—3

— **Міський Великий Театр** дає 28-го ц. м. популярну виставу песи Запольської „Панна Малічевська". Товариства, що хотять дістати знижки, можуть зголоситись до секретаріяту театру.

— **Старі пятизолотівки.** Від 1. жовтня ц. р. перестануть приймати старі срібні пятизолотівки. Вони перестають бути з цим днем платничим засобом.

— **Крадіж у „Хромі".** До „Хрому" при вул. Руській ч. 20. вломилися злодії минулої ночі і забрали одно футро та сім сельскінових скірок вартости 1700 зол.

— **Львівська хроніка.** Софія Пицова повідомила поліцію, що перед двома роками Броніслав Ґевацький вимантив 600 зол. прирікаючи, що одружиться. — Перед судом у Львові відбувається процес проти Василя Сисака та Йосифа Серомського, молодих хлопців з Любіня Великого за грабіжницький напад в дні 10. травня ц. р. на хату Теклі Гаврилюк. — На розі вул. Коперника та Сапіги завалився канал і в нього впав передніми ногами кінь, що саме переїздив туди. Кінь зломив собі ногу. — У „Люнапарку" поліція арештувала Вен. Кліму, який вкрав 12 зол. Мих. Хаї.

— **Гранатою на війта.** Перед кількома днями невідомі справники кинули гранату до хати заступника війта Степана Луцика в селі Сулимові пов. Жовква коло год. 9-ої вечором. Граната вибухла і знищила цілу хату. Відломки гранати зранили Степана Луцика в ногу. Справники втекли.

— **Краєва хроніка.** У Лисиничах коло Пустомит 25 літній Дмитро Світлик з Оброшина скінчив самогубством під вікном своєї нареченої Карпяківної.

— **Арештували управителя м. сторожі.** В Бібрці арештували за обманства, шантаж і дефравдацію Якова Альвайля, управителя міської сторожі (інспектор міської поліції). Замкнули його в місцевій вязниці.

— **Бійки на грищі.** На мячевих змаганнях на грищі „Бетару" в Дрогобичі в неділю 23. вересня ц. р. між „Юнаком" і „Бетаром" за вхід до „А" кляси публика вдерлася на грище. Суддя Тіме перервав змагання. Кілька осіб ранених.

— **Ріжні вісти.** На ріці Крішна коло Бомбаю перевернувся пором і втонуло 200 людей. — Два опришки з ватаги Ділінґер Перпон і Меклі намагалися втечи з вязниці в Колюмбії. Підчас утечі обох тяжко ранено. Меклі помер, а Перпона відвезли до шпиталю. — У Відні арештували 80 комуністів; у місті і на провінції йдуть труси. — Еспанський уряд рішив подвоїти ґарнізон у Мадриті і змічнити охорону всіх міністрів. — Литовський уряд скасував в університеті у Ковні катедру кримінального права, яке викладав нім. професор Радбрух; ці виклади не подобались студентам. — З Москви спростовують рішуче звістки буцім то Сталін недужий; кажуть, що він на півдні відпочиває і працює, як звичайно. — Совітський Союз платитиме річно Лізі Націй вкладку 225.000 фунтів шт. — Папа рішив обмежити всі витрати у ватиканській державі, бо бюджет має віддавна за великий дефіцит. — У Відні почалась міжнародна поліційна конференція з представниками 19 держав. — Помер найстарший журналіст, що писав по англійськи Редпет: він був 63 роки редактором канадійського часопису „Уітнес". На початку своєї карієри зробив він інтервю з Авраамом Лінкольном і був воєнним кореспондентом при Ґарібальді. — Хуртовина, що лютувала коло Ісляндії, залила великі простори землі. Нема вісток про багато рибальських човнів.

— **Йом-Кіпур в Альжирі.** В Альжирі всі жиди святкують віддавна судний день. Та часто саме тоді бувають там бенкети місцевого населення. Цього року місцева влада вжила військових літаків, що стежили за супокоєм. Крім цього 2000 вояків робило варту.

— **Конґрес астрольоґів** відкрили цими днями в Мюнхені. Приїхали туди представники з 9 країв. З огляду на політичні відносини, французи та англійці цього року неприсутні. Учасники зїзду підкреслюють, що вони не мають нічого спільного з шарлятанами, а займаються науковими дослідами. Проф. Крафт із Цюріху мав виклад про нову науку „Космічну економіку". Він твердить, що історичні події та деякі економічні явища залежні від явищ на небі, головно від періодичного циклю соняшних плям. Відчит свій ілюстрував він статистикою нюйоркської біржі за 70 літ і діяграмою соняшних плям, показуючи звязок між ними. Інші референти читали праці на такі теми як горосксон обчислювані сферичною тригонометрією, про планетні місяці, дні та години тощо.

— **Щасливий край.** Союз шведських письменників звернувся до уряду з проханням, щоб усі прилюдні безплатні бібліотеки ввели місячну оплату за випозичування книжок. Громадянство маючи бібліотеки з усіма новими книжками купує їх мало; одна книжка переходить з рук до рук і автори терплять на цьому. Коли уряд накладе на кожного 2 кор. податку, тоді письменники матимуть річно 4 міл. і союз письменників розділить ці гроші між своїх членів.

— **Секретар Муссолінія переборщив.** Генеральний секретар фашистівської партії дав наказ закінчувати всі офіціяльні листи окликом: „Нехай живе дуче!" Вся італійська преса написала з цього приводу палкі статті. Муссоліні того дня сів, подумав, пригадав собі мабуть, що такого колінопоклонства не було навіть за імператорів і наказ відкликав.

— **Перешкоди для виборів.** У Індії у провінції Мадрас оголосили вибори до міських рад. Тимчасом прийшли страшні спеки. Люди не могли скликати віч ані стояти під голим небом. Тоді всі погодилися, що найкраще зректись виборчої кампанії і кандидатів вибрати жеребком.

— **Весна в осени.** На північному Кавказі знову заквіт бузок, а на гарбузах і помідорах появились завязки нових овочів. Під Ленінградом поля і узлісся вкриті не тільки весняними квітками, але й ягодами. 12-го ц. м. міщухи, що вибрались на прогульки привозили з ліса свіжі суниці.

— **Шлюб сина англійського короля.** Четвертий син англійського короля, Жорж, женяться з грецькою княжною Мариною 29-го листопада. Шлюб відбудеться у Вестмінстерському соборі.

— **Скільки розійшлось біблії за один рік?** Справоздання біблійного Т-ва в Льондоні, що має за мету поширювати біблію по всьому світі, стверджує, що за минулий рік роздало і продало 10,933,203 примірників. Є це на 315,733 більш як у році 1932. В останньому році видрукували біблію в 11 нових мовах: в одній новій европейській, решта в африканських і океанських.

— **Ліндберґ знову попробує рекорду** на новому моторі. Хоче він побити рекорд французів Кодоса і Россі лету на віддаль, сподіваючись, що робитиме по 240 км. на годину.

— **Ордер для летунів.** У франц. парляменті мають на внесок генерала Демена створити ордер „за летунські заслуги". Принявши цей внесок, парлямент обмежить заздалегідь число можливих відзначених на 250 звичайних летунів, на 100 старшин, і 10 командорів.

ДИВОГЛЯДИ.

ЩО МОЖЕ ЗЕМЛЕТРУС.

Японські землетруси славні. Після них щезають під землею будівлі, люди, навіть цілі міста. Цими днями мешканці міста Момбетсу на острові Гоккаідо мали несподіванку. Наслідком землетрусу утворилась там заглибина, а в ній побачили вони перелякані святиню з минулого віку, що стояла майже ненарушна. Давній землетрус прикрив її, а тепер відкрив. На цю звістку тисячі японців їде туди як на прощу.

РЕКОРДОВА СВИНЯ ПАДЕ З НЕБА.

На хліборобську виставу до Льос Анджельос везли літаком рекордову свиню. Невідомо, чи була вона тяжка чи така несупокійна досить, що вирвалась із скриньки і коли літак нахилився вибила вікно. Літак був 800 метрів над містом Брейнвіл. Свиня впала на дах одного дому, пробила дах і впала до ліжка одного мешканця, де на щастя ніхто не спав. Господар хати був дуже здивований, найшовши у себе такого гостя.

Із судової салі.

ЖЕРТВИ КЛЕВЕТИ.

Ще в літі 1933 р. внесли брати Микола й Антін Ратушні донесення проти свого шваґра **Петра Іванчишина та його дядька Павла Іванчишина, поважних господарів у Вишнівчику,** буцімто вони допустилися вчинку з арт. 125. § 2. к. к. (зневага Президента Річипосполитої). Наслідком цього донесення були ревізії, дві карні розправи перед Окружним Судом у Бережанах і врешті оснований на зізнаннях Ратушних засуд обох Іванчишинів на 9 місяців вязниці. Від того засуду з 10. лютого ц. р. внесли оба обвинувачені апеляцію.

Апеляційний Суд у Львові допустив та перевів згідно з внеском оборони нові докази, які виказали, що донесення та зізнання Ратушних були неправдиві та що їх джерелом було виключно тільки бажання пімститись на невинно оклеветаних за програний Ратушним процес за ґрунт. На основі всіх переведених в обох інстанціях доказів по переведеній дня 17. вересня ц. р. розправі проголосив с. в. с. Медвинський присуд, яким **ухилив оспорений присуд Окружного Суду в Бережанах та уневиннив обох обвинувачених.** Вони вийшли зі суду оправдані. Але хто їм поверне понесені кошти, втрату часу, а передовсім усе те, що вони пережили у звязку з неправдивим доносом?

Обвинувачував апел. прокуратор Соболевський, боронив адв. д-р **В. Старосольський.**

З РОКИ ЗА ПРОТИШКІЛЬНУ АКЦІЮ.

Перед судом присяглих у Станиславові відбулася розправа проти Дмитра Ількова з Угринова за розкидання летючок ОУН, в яких накликувано до бойкоту польських учителів. Трибунал засудив Ількова на 3 роки вязниці.

Відозви й комунікати.

РІЛЬНИЧО-ГОСПОДАРСЬКА ШКОЛА В ШИБАЛИНІ П. БЕРЕЖАНИ.

Рільничо-господарська школа в Шибалині — це українська хліборобська школа, заснована в листопаді 1933 р. (рескрипт Кураторії Л. Ш. О Ч. III 25976/33). Наука в цій школі тревае два роки і починається 5. листопада кожного року. Метою школи є: а) дати сільській молоді підставу хліборобського знання та загальної освіти, б) виховати їх на примірних, свідомих свого завдання громадян.

Програма: I) Предмети, що їх учаться хлопці і дівчата разом: а) загально-освітні — релігія, рахунки, історія, географія, природа, гігієна, б) фахові — рільництво, годівля, городництво, садівництво, бжільництво, кооперація. II) Предмети окремо для хлопців: сільське будівництво і майстерка для власного ужитку. III) Предмети окремо для дівчат: домашнє господарство (варення, печення і т. д.), шиття, крій та ручні роботи. Одні й другі переходять практику у споживчій та кредитовій кооперативі і в молочарні.

Навчання відбувається в класі, в господарстві і в робітнях. Денно є занять 7 до 8 годин, з того 1/3 часу в класі, а 2/3 у практичних заняттях (годівля, господарство, поле, город, сад, пасіка й окремо хлопці в столярськім варстаті, а дівчата в кухні й у кравецькій робітні).

Виховання молоді є також важною метою школи. Шкільна молодь є згуртована в „Освітнім Гуртку", де зосереджується товариське життя молоді. Реферати, дискусійні гутірки, забави, імпрези, прогульки, спорт — це головні виховні засоби школи.

Для доповнення освіти й виховання є добре вивінована бібліотека та часописи.

Умовини приняття: До школи приймають сільську молодь, хлопців і дівчат, у віці від 14 до 19 років, що покінчили найменше сільську школу. Кандидати вносять подання на приняття до Управи рільничо-господарської школи в Шибалині, почта Бережани і до подання долучають: а) життепис написаний кандидатом власноручно, б) метрику уродження, або метрикальний випис, в) шкільне свідоцтво (кандидати, що не мають свідоцтва, здають вступний іспит), в) зобовязання родичів, що будуть правильно платити. Подання вносити до 15. жовтня.

Кандидатів, що будуть приняті, Управа школи про це повідомить найдальше до 20. жовтня; непринятим відішле їх документи.

Кошти науки: Вписове одноразово 5 зол. (пять), златних що-місяця згори.

Родичі тих кандидатів, що не можуть платити цілої оплати, повинні постаратися у місцевих або повітових установах про підмогу (стипендію) на кошт науки, або постаратися, щоб їх село висилало спільним коштом.

Зі собою треба привезти: постіль (коц, 2—3 простирала, подушку), найменше три зміни білля, сильне убрання до щоденних занять і на свято, добре взуття (найкраще чоботи), 2—3 рушники і т. п.

Харчуються всі разом у школі, а мешкання дістають в окремих сільських хатах по 4—5 осіб. Харчівння та мешкання є під постійним доглядом та опікою школи.

Стація і почта в місті Бережанах, 6 км. від села Шибалина.

При поданнях та запитах треба долучити почтову марку на відповідь.

Ті, що покінчать рільничо-госп. школу, зможуть краще повести свої господарства та збільшити доходи, створити собі нові варстати праці навіть на малім клаптику землі в будь-яких хліборобських ділянках (напр. годівля, городництво, садівництво, годівля насінь і т. п.), знайдуть заняття в наших культурно-освітніх та економічних установах на селі або в районі, зможуть теж вступити до фахових шкіл вищого ступня.

Управа Школи.

СПОРТ.

КРАЄВИЙ ПЯТИЗМАГ ЖІНОК І МУЖЧИН У ПЕРЕМИШЛІ.

До краєвого пятизмагу, що на відміну відбувся цього року в Перемишлі, стануло 5 змагунок і 9 змагунів з двох осередків: Львова й Перемишля. Віримо, що наші товариства бідні й не мають грошей на висилку змагунів, але найголовнішою причиною є здається, що не мають кого вислати.

Мистецтво пятизмагу для жінок припало безконкуренційній дотепер **Орисі — Плай**, яка добула 123 т. Друге місце заняла II клюбова товаришка Чайківська зі 120 т., третє Ніжанковська — Стріла, четверте Гриців — Сокіл (Перемишль), пяте й останнє Гусар — Беркут (Перемишль). Дотично третього місця Ніжанковської й останнього Гусарівної насуваються сумні рефлексії. Про спортове жіноче т-во „Стріла" чуємо тільки тоді, коли до змагань стає одинока Ніжанковська. Що буде зі „Стрілою", як Ніжанковська „скінчиться"? Також дивно вражає упадок форми Гусарівної за останній рік. Ця змагунка робить враження якби тренувала тільки безпосередньо перед самими змаганнями.

Мистецтво мужчин добув **Семенюк — Сокіл Б.** з 2.867,47 т., друге місце занняв його найгрізніший суперник Гак Роман — Черник 2.657,935 т., третє Сліпко — Черник 2.548 т., четверте Мартинович — УССК 2.278,255 т. На дальших місцях умістилися Гнатейко — УССК, Рак Яр. — Сокіл Б., Мартинович Р. — Перемишль, Чорний — Плай і Матвій — Перемишль.

Поодинокі технічні висліди подамо в черговому числі. Зацікавлення змаганнями доволі велике.

МИСТЕЦТВА У. С. С.

КОМАРНО, 23. п. м.

ХУРТОВИНА — У. Р. С. К. (Львів) 4:2 (1:1).

Весь час гра гостра, але спокійна, в насрізь товариському настрою. В першій половині рівнорядна гра зі змінною перевагою. Перші ворота добуває у 20 хв. УРСК зі стрілу Марунька, який добув жалом. Вирівнує в 30 хв. для Хуртовини Мисаковець. По перерві добуває той самий грач другі ворота. Хуртовина весь час переважає, всеж таки УРСК-ові вдається з вини воротаря Хуртовини добути вирівнання. Дальші ворота добувають у 29 і 43 хв. Мисаковець і Дашкевич.

По тій перемозі Хуртовина добула мистецтво своєї групи, а УРСК опинився на третьому місці. Друге місце занняв Богун, що хоч тепер є доволі слабою дружиною, та проте робить якнайкращі надії на будуче.

ЯВОРІВ

СОКІЛ — ЗБРУЧ (Олешиці) 3:1 (0:1).

В першій половині перевага гостей, які через невмілість нападу не зуміли добути кращого вислідку. В другій половині Збруч грає в десятку. Використовує це Сокіл і добуває перемогу.

ЧОРТКІВ.

БУРЕВІЙ — СТРІЛА (Копичинці) 1:1.

Ці змагання відбулися в рямках спортового свята.

ЗА ВХІД ДО ОКРУЖНЬОЇ ЛІГИ.

СЯН (Перем.) — Т. Ш. Л. (Львів) 2:0 (1:0).

Сян показав гру на пів класу ліпшу від свого противника, а все таки грав доволі слабо і повинен був виграти у вищому відношенні. Ворота добули Труш й Партика. Знаменитий оборонець Сяну, Романець, не буде брати в дальших розгривках участи, бо відходить до військової служби.

ТОВАРИСЬКІ ЗМАГАННЯ.

ДРОГОБИЧ.

СКАЛА (Стрий) — ВАТРА 3:0 (2:0).

Зовсім заслужена перемога Скали. Суддював п. Гавзер.

БРОДИ.

БОГУН — ЮТШНЯ (Кремянець) 5:1 (4:1).

Добра гра Богуна, який переважав гостей у всіх лініях. В гостей добра оборона. Ворота добули Андрійшин 2, Громяк, Окало і Пропик по 1. Судив Боня слабий.

УКРАЇНА НА ВОЛИНІ.

В мин. суботу й неділю гостила львівська Україна в Рівному, де розіграла товариські змагання з тамошньою Гасмонеєю. Першого дня програла 1:4 (1:2), другого ремісувала 2:2 (2:1).

КРАЄВІ НАКОЛЕСНІ ЗМАГАННЯ.

В неділю 30. п. м. відбудуться на трасі Львів-Миколаїв-Стрий-Львів краєві наколесні змагання. Попередні наколесні змагання через непередбачені перешкоди не принесли таких успіхів, як слід було сподіватися, тому ці змагання будуть немов повторенням попередніх. Старт відбудеться в 8. год. рано на стрийській дорозі біля гриища Сокола-Батька. В Стрию матимуть змагуни двогодинний відпочинок.

МІЖДЕРЖАВНІ ЛЕГКО-АТЛЕТИЧНІ ЗМАГАННЯ.

Магдебург.

Німеччина — Франція 95 : 55.

Міждержавні змагання в легкій атлетиці принесли безапеляційну перемогу Німеччині, яка на 15 конкуренцій заняла 12 перших місць. По тій перемозі і по недавній перемозі над Фінляндією висунулась Німеччина на перше місце серед легкоатлетичних потуг Европи.

БІРЖА.

ГРОШІ.

Долар у Львові у приватних оборотах 5·20 зол.

У Варшаві були такі курси: Льондон 26·06, Париж 34·87 1/2, Берлін без трансакцій, Ціріх 172·63, Амстердам 358·60, Прага 22·01, Італія 45·39, Нюйорк кабель 5·22 7/8, Нюйорк чеки без трансакцій.

Акції та цінні папери.

Банк Польський 95 1/2 до 95 зол.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ".

„Маслосоюз" повідомляє, що в дні 24. вересня п. р. з приводу вичікуючої тенденції цін на масло не ставить, а кооперативам платив за:

	льоко Львів
1 л. молока	0·14 зол.
1 л. сметани	0·60 „
1 к. вепь	2·55—2·60 „

Пастеризоване молоко з доставою до дому у Львові 1 літра 22 сот.

Тенденція на масло оживлена, на молоко і сметану вдержана, на яйця сильна.

Маслосоюз повідомляє, що від 25. вересня п. р. платить своїм доставцям за 1 кг. живої ваги птиці, льоко подвіря птахоясарні „М. С." у Львові (вул. Б. Гловацького 23):

Курята і кури пріма за 1 кг.	0·90	зол.
„ „ II кл. „	0·65	„
Індики і пантарки пріма „	1·00	„
„ „ II кл. „	0·70	„
Качки I кляса „	0·70	„
„ II „ „	0·50	„

Тенденція спокійна.

За редакцію відповідає Олександер Костиу. — Видає Видавнича Спілка „Діло". — З друкарні Вид. Спілки „Діло". Львів, Ринок 10.